

lationibus ad sedem Apostolicam interpositis, &c.

29 Hæc omnia, quæ hæcenus dicta sunt, locum tantum obtinent in inhibitionibus perpetuis (vt vides) nunc autem inquirendum esse, quid in temporalibus dicendum, necessitas, & utilitas suadent. Et quoniam est frequens quæstio, imò de tali inhibitionis genere rarò apud Doctores mentio fit, cam ad partes, quam citius potuero, examinabo. Et in primis, huius duplicis generis inhibitionis temporalis, scilicet; & perpetuæ meminisse reperio legem Regiam § 5. titulo 5. lib. 2. recopilation. ibi, *no se de inhibicion alguna aun que sea temporal, &c.* & iterum, ibi, *que ningun Oydor se manero pueda dar inhibicion perpetua ni temporal, &c.* & ista temporalis inhibitione vtuntur nonnulli superiores iudices Ordinarij vel delegati, de causa appellationis cognitari, qua præcipiunt inferiori, vt per aliquot tempus necessarium ad transferendum processum, & se ex eius actis informandum de legitimis appellationibus, in causa & sententiæ executione superfedeat, vt notat Paz & Zerola statim citati, de quo idem in lege 54. antecedenti d. titulo 5. eodem lib. 2. recopilat. ibi, *y mandar sobre ser en la execution. & iterum, y que antes de inhibir mandar sobre ser, &c.* & idem probatur in l. 11. titulo 2. lib. 3. recopilation. quapropter non abs re est, vt hoc genus inhibitionis temporalis, *sobre cesoria*, à nonnullis pragmaticis appellata, sumpto vocabulo à superfedere, quod significat dilationem, donec aliquid fit. text. est in cap. 2. ibi, donec Romanum Pontificem consulant, executioni superfedeat vt arumque, &c.) de offic. delegati.

31 Quo cognito videtur iudicem Ecclesiasticum vim non facere, si ab hac temporalis inhibitione, à superiori expedita, appellationi emissæ non detulerit. Primò, quia talis inhibio per aliquot dies nullius, vel saltem modici, & parui præiudicij esse potest. textus est in l. si debitori. ibi, nec enim damnum magnum est in mora modici temporis. ff. de iudicij. sed vbi consideratur modicum, & temporale præiudicium non plenum, minimè etiam admittitur appellatio, l. 1. cum ratione. Codice si de momentanea possessione fuerit appellat. vbi ideo in possessorio negatur appellatio, quia non perpetuum, sed temporale, & momentaneum est eius præiudicium, interim dum super proprietate, & iudicio plenario terminatur lis. ergo idem dicendum venit in appellatione ab hac inhibitoria.

Secundò, quia forma & solemnitas in iure descripta inhibitionibus, prout est causæ cognitio, & citatio partis, locum habet

in perpetuis, de quibus tantum loquuntur iura, & Doctores hucusque à nobis relati, non verò in temporalibus, vt ex his patet sed forma & solemnitas requisita & tradita à lege, seu dispositione alicui actui perpetuò adhibenda, non extenditur ad eundem actum temporalem, seu ad modicum tempus celebratum. textus est in clem. 1. ibi, ad tempus modicum facièdas declaramus non extendi, &c.) de rebus Ecclesie non alienan. vbi, & alibi passim Doctores notant. ergo præfatæ formæ omisio inhibitionis non debent vitare temporales, quo casu cessat iam regula l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudicata, de qua supra dixi ad inhibitionem perpetuam, imò manet talis inhibio in meris terminis interlocutoria sententiæ, à qua regulariter non appellatur, vt in perpetua diximus solemniter expedita.

Maximè quia per talem inhibitionem ad tempus, & cui satisfieri statim potest, non dicitur ablata iurisdictio, quia quod differtur, non aufertur. textus est in l. quoties Cod. de precibus Imper. offerendis. ita in similibus terminis (nempe dum acta ad principem trahuntur, ad quem clericus oppressus confugit) dicit Octavianus Cacherian. in decisionibus Pedemontanis decisione 30. numer. 18. ad fin.

Et huic praxi, & generi inhibitionis assentitur Gondizaluus de Paz in praxi 5. part. tomo 2. cap. unico numer. 14. versiculo solent tamen nonnulli folio 58. vbi dicit, quòd nonnulli superiores eo ipso, quòd appellans coram ipsis presentatur cum Apostolis, si est excommunicatus, solent eidem dare mandatum, quo præcipiunt iudici certum, vt per quindecim dies, vel aliud certum tempus excommunicatum absoluat. Vel quando causa est criminalis, vt superfedeat executioni sententiæ per aliquot certum tempus, interim dum acta processus ad ipsos transportentur, quibus visis & inspectis, vel ad inhibitionem perpetuam, vel ad remissionem causæ deueniant, cuius etiam ad idem meminit Zerola in praxi Episcopali secunda parte verbo appellatio. §. nonò quaeritur.

Hanc etiam partem defendere curant nonnulli ex doctrina Andreæ Gaill lib. 1. obseruatione 144. constituite differentiam inter appellationem à diffinitua, & ab interlocutoria, vt in illa iudex superior statim cum citatione possit inhibitionem expedire, in ista autem non cuius reddit rationem ibi ex quo constat ante citationem, actorum expotationem, & causæ cognitionem posse inhibere. idem etiam probant ex Staphileo de literis gratiæ, & iustit. versiculo in commissionibus iustitiæ folio 333. versiculo nihilomi

nihilominus hoc non obstate. qui idem indistinctè tenet, itaque practicari affirmat, quibus omnibus constare videtur, ab hac inhibitione temporali tanquam ab interlocutoria (ex his quæ supra de perpetua dixi) & maximè cum canonicè expediri dicatur, etiam non adhibita causæ cognitione, appellari non posse.

35 Sed his non obstantibus, contrariam partem de iure veriorum esse videtur, vim fieri declarandum, à temporalique inhibitione appellationis deferendum fore, ex d. dispositione sacri Concilij Tridentini sessione 22. cap. 7. quæ generalis est, apta apprehendere quodcumque inhibitionis genus, ibi, inhibitionibus post appellationem. & iterum ibi, aliter inhibitiones, &c.) ac ideo cum generaliter loquatur, & absque distinctionis federe, ista determinatio, ita intelligenda est. Lempior §. Lucius iuncta gloss. ff. de pactis l. in fraudem §. vltimo ff. de militari restamento. & quia generalis legum dispositio, & statutorum includit omnes casus, licet in vno maior ratio esse videatur, quam in alio, l. 1. §. quod autem, ff. de alatoribus l. vltima §. vltimo, ff. de auro & argent. legato, & quæ nos latè adduximus supra in c. ... quæ huic omnia adiecere poteris. Ergo forma illa descripta à iure inhibitionibus cum clausula irritante; scilicet, causæ cognitio ex actis processus cum citatione partis, &c. pariter adaptatur inhibitionibus temporalibus, cum ab vtraque idem oriatur inconueniens, quod ius excludere intendit, ne ita de facili inferioris iurisdictio vilipendatur, tollatur, vel suspendatur, pro quo præsumit ius irritante, & irritante processurum; ac ideo maturitas in superiori desideratur per idem Concilium, tam in admittendis appellationibus ab eo, quam in decernendis inhibitionibus, vt prius ex actis cognoscat, an iure vel iniuria petatur inhibio. potuisset enim hac captiosa via aperta, passim & assidue iuris intentio transgredi, multoties cupientis, nonnullas sententias debite executioni pertrahi appellatione non obstante, quæ vix completeretur, nisi huiusmodi impertinens, cauteiosa & calumniosa timula clauderetur, vt constat ex dict. l. Regia 54. titulo quinto, libro secundo recopilation. ibi, *que muchas vezes se siguen muchos inconuenientes, &c.*

37 Idem etiam expressè comprobo ex auctoritate saltem legis Regiæ § 5. & l. 54. titulo 5. libro 2. recopilat. vbi disponitur, quòd etiam auditores supremorum tribunalium non expediant inhibitiones, etiam temporales ante exportationem actorum, & causæ cognitionem, vt constat ex dict. l. 55. ibi, Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

no se de inhibicion alguna aunque sea temporal, basta tanto que el proceso se trayga a nuestra audiencia, y sea visto en ella, &c. & iterum, que ningun Oydor se manero pueda dar inhibicion perpetua, ni temporal, y si se lleuare a el en prouision la remita a la sala, para que alli se vea por tres Oydores. & in l. 54. ibi, *que antes que los dichos nuestros Presidente y Oydores sobre ello prouean lo miren mucho, y que antes de inhibir, o mandar sobre ser, manden nuestros Corregidores, &c. que inbuen la rason dello, &c.* Ex quibus iuribus satis maturè à tam grauissimis conditoribus latè clarè patet, eandem formam, & eandem solemnitatem fore necessariò adhibendam inhibitionibus temporalibus, quæ in perpetuis, quæ leges satis saltem declarant ius commune, & Tridentinum, si fortè foret obscurum hac in parte.

Quod etiam probari videtur ex decreto 38 Concilij Tridentini sessione 13. de reformatione cap. 3. vbi prohibetur ad absolutionem appellantis non procedi, nisi visis actis superiorum, ibi, appellans coram iudice ad quem appellauit, acta primæ instantiæ omnino producat, & iudex nisi illis visis ad eius absolutionem minimè procedat, &c.)

Quo supposito rectè inferitur, vim fieri, si appellationi interpositæ à temporali hac inhibitione non deferatur, nam cum formæ, & solemnitatis in ea expedienda requisitæ omisio ipsam vitare constet, reddatque nullam; sequitur, vt exequi non possit, ex regula l. 4. §. condemnatum de re iudic. ac propterea appellatio legitima reputatur, & vt tali ei deferendum, vt supra dixi, inhibitione perpetua minis canonicè expedita, quod omne in hac temporalis locum habet, quo satisfactum remanet secundo argumento contrariæ partis, quo dicebatur, formam à iure requisitam tantum obtinere in perpetuis inhibitionibus, quia iura de temporalibus mentionem non faciunt, quia contrarium verius esse, probauimus ex sui generalitate, & virtute, modòque disponendi.

Nec etiam obstant cetera, & non prius, cui fateor ea ratione, nempe; modici, & temporalis præiudicij inhibitionem temporalem reddi inappellabilem, quando, scilicet; in ea seruatur forma à iure inducta, & sic quando expeditur visis actis processus, & causæ cognitione adhibita, quæ in ea requiruntur, vt dictum est; secus autem quando in d. forma peccatur, quæ formæ omisio reddit actum appellabilem, licet aliàs inappellabilis esset, vt in eodem iudicio momentaneæ possessionis, & remedio dict. l. 1. Cod. si de momentanea possessione, &c. in argumento allegatæ, & probant multi relati

à Menochio de adipiscenda possess. remedio 4. à numer. 844. cum sequentibus. Pedemont. decis. 25. numer. 21. Rodriguez de annuis redditibus lib. 1. cap. 17. à num. 66. idem Menoch. de arbitra. g. 98. à num. 6. & in aliis etiam pluribus casibus, ut videre licet per Capicium decis. 167. num. 3. Guido Papæ decisione 50. num. 2. Gratian. in regula 326. Afflictis decisione 823. cum pluribus aliis infra suo loco citandis.

42 Et quod illa requisita pro forma inhibitionis requirantur, probat d. Tri. decretum, ibi, feruare teneatur formam, & tenorem sacrarum constitutionum, &c. cuius omisso generaliter assollet actum vitare, text. in l. cum hi §. prator ff. de transactio. l. hac consuetissima circa prin. C. de testament. authentica porrectum Cod. de sacrosan. Eccles. cap. cum dilecta de rescript. cap. Pisanis de restitut. spolia. cap. venerabili de officio delegati, & late prosequitur, explicat, & declarat Vantius de nullita. sententiarum titulo quot & quibus modis nullitas, &c. à num. 48. cum pluribus sequentibus, & in specie probat Trident. ibi, aliter inhibitiones, & processus, & inde sequuta, quæcumque sint ipso iure nulla. Igitur licet de per se talis temporalis inhibitiō canonice expedita, ea ratione, de qua in argumento, fiat inappellabilis, tamen si minus canonice & absque causæ cognitione expeditur, cum nulla reddatur, appellabilis efficitur, ex his auctoritatibus relatis per regulam l. 4. §. condemnatum ff. de re iudi. de quo late infra 3. p. cap. 9. à principio.

44 Et minus obstat quod ex Pedemont. diximus d. decisione 30. quia loquitur in multo diuerso casu, scilicet: quando acta transportant ad Principem de violentia facta à iudice Ecclesiastico cogniturum, in quo extrajudicialiter proceditur, & non seruato iuris ordine, & omnibus eius solemnitatibus postpositis, ut late probauit supra cap. 1. & præcipue cap. 7. in 1. part. quia cum tunc hæc extrajudicialis defensio illi permitatur, nihil mirum, ut saltim ex vrbaniitate, & debita reuerentia Ecclesiasticus interim conquiescat.

45 Nec obstat vltimum ex Andrea Gaill doctrina constituyente differentiam inter inhibitionem emanatam virtute appellationis à diffinitiuâ, & ab interlocutoria, quæ quidem fallax est, quia in vtraque causæ cognitio requiritur, ut de diffinitiuâ probat Aretin. in consil. 75 diligenter colum. 4. Lapis allegatione 161. Roland. à Valle consil. 77. viso numer. 2. 4. lib. 2. Vitallinus in tractatu de clausulis, in clausula nihil noua appell. pendens. num. 2. 3. versiculo superest nunc. Couarruias in practic. cap. 2. 4. numer. 3. Minfingerus singular. obseru. centur. 1. decisione 31. August. Berouius

consil. 117. ex vltima num. 4. lib. 3. & alij plures relati, & sequuti à Lanceloto Robert. de sententia. 2. part. cap. 20. in prefatione quest. 4. num. 112. cum pluribus sequentibus. De inhibitione autem emanata vigore appellationis ab interlocutoria (in qua etiam exactior requiritur causæ cognitio) videre est cæteros tacendo, per Lancelotum proximè loco relato, numer. 133. cum sequentibus. Minus obstat Staphlei doctrina de stylo testantis, is enim abrogatus stat hodie expressè per dictum Concilij Tridentini decretum cap. 7. sepe relatum, ut & nos iam probauimus supra.

Et licet in puncto iuris resolutio huius quæstionis verissima sit, in disputando, pro qua quondam vti obseruata, vidi pluries in hoc Senatu vim fieri, appellationis à superflorioria, ac inhibitoria temporali vim facere non deferentem, declaratum, postmodum autem cum inter omnes iudices Ecclesiasticos Ordinarios, & delegatos frequentatur est, & præualuit stylus huiusmodi inhibitionis temporalis, per Rotam pariter approbatum, non immeritò etiam illum attendentia suprema tribunalia, vim non fieri quotidie declarant, illi omnino inhærendo, quoad violentiæ cognitionem, de quo stylo inter iudices Ecclesiasticos testantur decisiones Rotæ 402. incipit, si actor præsens, in nouis. Paul. Emil. Verall. decisio. 13. numer. 4. lib. 2. Camill. Borell. in summa decis. titulo de citatione. num. 497. Zerola in praxi, verbo, appellatio. §. 2. 1. p. Marquestan. de commissi. 1. part. cap. 1. num. 32. cum sequentibus. Paz in praxi cap. de forma procedendi in foro Ecclesiastico 5. p. tomo 2. cap. unico. num. 14. fol. 58. vlt. Anton. Genuens. in praxi Archiepisc. cap. 69. num. 6. in fi. & idem Marquestan. vbi proximè 1. part. cap. 27. à num. 56. apud quos latissimè de materia superfloriorie videre poteris. ac propterea vim nullam facere iudicem Ecclesiasticum, negantem delationem appellationi interiectæ ab huiusmodi inhibitione temporalis, decernitur in Senatu.

Alia etiam est superflorioria, quæ datur à iudice contra partem, ut interim superflorior deatur in aliqua re, seu articulo, quæ etiam absque partis citatione potest reuocari, dummodo reuocatio intimitur, de qua late videre poteris Gratian. disceptat. forensis. 2. part. cap. 322. à num. 1. cum duobus sequentibus. & nos supra c. 4. num. 101. hac 2. part.

Vnum tamen notandum in hac materia non dissimulabo, ut omnia ea, quæ hæcenus dicta sunt circa vtramque inhibitionem, & perpetuam, & temporalem, quæ ut vides, procedunt in appellatione emissa ab earum inhibitionum expeditione, & sic à iudicibus

à iudicibus eas expedientibus, volo: ut repetas, & pariter extendas in appellationibus interpositis à iudice inhibito, qui virtute alicuius inhibitionis se pro inhibito habet, nam si propterea ab ipso appelleretur, & pro delatione appellationis Regia curia ad eam, dupliciter declarari solet. nam siquidem ipse iudex se pro inhibito det virtute inhibitionis à iure permittæ, & solemniter canonicèque expedita; tunc vim non fieri declaratur, quemadmodum si appellaretur à iudice expediente, diximus; ceterum si se inhibito dicat virtute inhibitionis nullæ, & minus legitima, ac non canonicè expedita, tunc tertium genus decreti solet decerni, nempe, que reassumendo la iurisdicción no haze fuerza, y no la reassumiendo la haze otorgue y reponga, &c. iuxta ea quæ notant communiter Doctores, præcipue Abb. & Felin. in cap. significantis de officio delegati. & Capicium decisione 1. num. 27. cum sequentibus, vbi late tractatur, quando possit iudex, qui à se iurisdictionem abdicauit, iterum reassumere. Et nos copiosè supra c. 5. in 1. p.

52 Hic & ordine successiuo difficilis illa se offert discutienda quæstio; ad quam namque curiam supremamque tribunal ipse appellans debeat confugere, ac recurrere pro delatione appellationis emittæ ab inhibitione expedita ab vno iudice Ecclesiastico, existente sub districtu vnus tribunalis Regij contra alium iudicem, degentem in districtu alterius, & ut in re hac perfunctorie agatur, tres casus debet distinguere, siquidem namque appellatur ab expeditione inhibitionis tantum, aut à dante se pro inhibito, aut ab expeditione, & datione se pro inhibito simul.

53 In primo casu dicendum esse puto, ad eam curiam recurrendum esse, sub cuius districtu inhibens deget. enimvero si ab expeditione inhibitionis ab ipso facta appellatur, & non ab effectu; coram ipso necessaria appellatio proponenda est, & presentanda, ut notat Philipp. Franch. in cap. si iussus. col. 4. de appellat. Bald. in l. apertissimi. columna 1. Cod. de iudiciis. & alij relati per Marant. de ordine iudic. 6. p. titulo de appellat. num. 121. cum sequentibus. Innocent. in cap. fin. in fi. de appellatio. Abb. in cap. suggestum 15. sub n. 4. de appellat. Franch. in cap. vii. de iudic. de appell. sub num. 1. nota. 3. & quest. 3. num. 12. & ibi Cardin. Alexand. num. 8. late ipse Franch. in d. c. si. sub num. 17. Card. Alexand. sub n. 11. de appellatio. Speculator titulo de appell. §. nunc dicamus. num. 10. lib. 2. fol. 194. Papienf. in forma appellat. à sententia diffinitiu. in gl. coram vobis num. 11. versic. quinto quaritur. fol. 406. Socin. consil. 39. capio primum. sub num. 32. lib. 4. Rota decis. 50. alias 29. si appelleretur sub num. 1.

de appell. in nouis. Gramatic. decis. 36. solen. num. 76. Ioan. Ferrat. tractatu de appellat. lib. 2. cap. 3. num. 130. tomo 5. fol. 68. Nicell. tractatu de concord. glossa concor. 6. fallen. 44. num. 85. tomo 18. fol. 195. Veltrius in praxi lib. 7. cap. 3. num. 27. Grauatius in additio. ad cum num. 57. Lancelot. de attentat. 2. part. cap. 12. amplia. 15. num. 1. d. limi. 50. n. 184. Petrus Surd. consil. 228. num. 1. lib. 2. Escacia de appella. g. 6. num. 1. qui num. 6. dicit aliter nullam esse appellationem, nec suspendere. tenet Franch. in cap. cum sit Romana 5. num. 6. & cap. si. sub n. 17. Cardin. Alexand. sub numer. 11. de appellat. Grama. d. decis. 36. num. 77. Lancelot. de attentat. d. cap. 12. ampliatione 5. n. 2. & 3. & lim. 50. num. 7. & n. 184.

Et licet de iure in tribunali, & presentia 55 iudicis debeat presentari secundum Surdum consil. 228. sub numero 1. lib. 2. & alios passim: tamen de stylo sufficit, ut in officio notarij scheda appellationis preseretur, postmodum legeda iudici, de quo testatur Escacia vbi proximè num. 40. & passim alibi, vide cap. 2. n. 80. supra hac 2. p. cui appellationi si non defert, subintrat violentia, de qua sola, & de quo solo oppressus appellans conque- 56 rendus est in tribunali, ad usque oppressio- nis, & violentiæ integer & perfectus est tunc absque alterius dependentia, quia ab eiusdem iudicis facto tantum appellatur, ab expeditione, scilicet, & eius tantum facto, prout est violentia, conqueritur. ergo de primo ad vltimum sequitur, ut curia, sub cuius districtu hic degit, de cuius violentia tractatur, pertineat ista cognitio, iuxta l. 39. tit. 5. lib. 2. recopilati. ibi, declaramos que los tales procesos vayan acada vna de las dichas audiencias, debajo cuyos limites estubiere el juez Ecclesiastico, y alli se determinen por los Oydores della, &c. inuncto c. fin. & ibi gloss. de foro comper. c. si peccauerit 2. quest. 1. c. placuit 6. quest. 3. c. 1. vbi gloss. & omnes de raptorib. text. in l. 1. Cod. de iurisd. omnium iudic. l. 1. & l. si cui §. penult. ff. de accusatio. authentica qua in praxi Cod. vbi de crimine agi oporteat cap. 1. l. solent ff. de custodia reorum l. 1. vbi fenato. vel cleri. cum aliis, maxime cum delinquere dicatur iudex appellationibus legitimis non deferens c. de priore de appellatio. & ut delicto infligitur à iure pœna, scilicet, depositionis in criminalibus causis, in ciuilibus arbitraria, gloss. verbo de tanto excessu. in d. cap. de priore. per text. in cap. aut decreto 2. q. 2. text. in l. quoniam iudices C. de appellationibus, Philipp. Franch. in d. c. de priore colum. fin. Ludouicus Romanus consil. 500. 1. colum. 1. Marant. vbi proximè n. 199. & ad propositum mirabilis est doctrina Aloyf. Riccij in praxi d. 326. quæ attendenda est pro huius membri resolutione.

57 Et mirificè magisque in specie facit ad propositum resolutio illius celebris quæstionis, quam latè tractant Albericus in l. heres abiens §. Labeonem. & ibi Iacobinus de sancto Georgio num. 1. Curtius iunior num. 2. & Lancelot. Deci ff. de iudic. Paul. Castren. in leg. si ut proponitur, & ante eum Bar. & Iacob. de Aren. num. 2. ff. de fideiussio. Marfilii singulari 404. incipit forum. & in l. unica n. 252. C. de raptu virgi. Angel. de malefic. in verbo existens Florentie. num. 2. & ibi Angel. in additio. Felin in c. si. de foro compet. n. 15. Gabriel conclus. 1. lib. 7. num. 27. in 8. amplia. Marfil. in l. si. num. 209. ff. de iuris. omn. iudic. Abb. in d. cap. si. num. 27. Marian. Socin. in cap. postulasti, de foro compet. num. 4. Dueñas regula 378. in 3. ampliacione. Placa in Epitome delictorum c. 15. num. 16. & 17. lib. 1. Prac. Conna. tit. de inquisitione num. 16. vers. subiungit tamen alio casu. Remigius de immunit. Ecclesie fol. 116. in 5. fall. num. 3. Clarus in practi. crimi. quest. 38. vers. sculo item quero. Bonacosa in commun. opin. 1. part. vers. mandans fieri delictum, pag. 109. in 4. colum. Foller. in pract. crim. verbo, audiantur excusatoris, num. 103. scilicet; quo districtu punitur, & conuenitur, is, qui existens in vno territorio mandat alicui, vt delictum committat in alio, in quo stat, resolutio est secundum Prosperum Farin. in pract. crim. q. 7. num. 48. vers. quid tandem dicendum. 1. tomo; quòd quando sumus in casibus, in quibus affectus puniatur, etiam si non sequatur effectus, & sic vt in solo mandato sit perfectus actus delicti, etiam si nondum in effectum, & executionem mitteretur tunc ad iudicem degentem in districtu, vbi mandatum gestum est, vbi est mandans, delicti cognitio pertinet, Prosperus in hoc sequutus est Angelum, de malefic. d. verbo, existens Florentie, num. 2. in si. Petrum à Placa in Epitome delictorum d. cap. 15. num. 16. & 17. vbi hanc opinionem communem dicit, & sequitur Practi. Conradi. titulo de inquisitione. num. 17. in fin. Alexand. consilio 126. num. 13. volum. 3. Igitur quando appellatur à mandato de inhibendo, facto iudici existenti in alio districtu, quantumuis nondum sit in executionem, & intimationem missum, quia ab expeditione sola posse appellari aliquando, diximus supra, & si non deferat, ipse iudex inhibens dicitur vim commisisse, & sic hic articulus violentiæ de per se perfectus est, sine commixtione, & contentia alterius alibi facti, ergo cum totum inueniatur gestum sub illo districtu, vbi iudex inhibens est, eius suprema Curia erit aduenda pro tollenda violentia Riccius vbi supra. in num. 56.

58 In secundo autem casu, quando scilicet tantum appellatur à iudice inhibito, qui

postquam sibi inhibito intimata fuit, dixit se inhibito, idem quod in proxime precedenti respondendum est, ex eisdem rationibus, & auctoritatibus, quæ pariter in vtroque militant, nempe; vt tribunal sub cuius deger districtu, de eius violentia cognoscat, solum enim quaeritur, vt vis tollatur, & hæc à nullo alio commissa reperitur, quàm ab hoc inhibito tantum, qui legitime appellationi ab eo emissæ deferre, recusauit, & sic ab eo solo actus hic pendet, isque solus, non alius cogendus est, deferre. Hic enim articulus violentiæ perfectus inuenitur, & simplex nullo alio admixto, & absque contentia alterius, ergo ei soli tribunali supremo pertinet cognitio violentiæ, sub cuius districtu, & territorio stat iudex Ecclesiasticus illam committens. videnda doctrina Riccij in praxi Ecclesiæ d. decis. 326.

Tertio autem casu, quando scilicet vnus 59 iudex existens in vno territorio, effectualiter expedit inhibitionem contra alium iudicem existentem in alio, qui inhibitioni obtemperauit, & ab vtriusque iudicis Ecclesiastici inhibentis, & inhibiti facto simul appellatur; tunc maior exacta difficultas; ad quam namque supremam curiam pro tollenda violentia recurrendum sit. Siquidem ad vtrâque nullo modo possit, cum illa duo commixta, & complicata habent necessariam consequentiam ad principium, vt causa scilicet, à causato, effectusque sunt vnum continens, & vna causa, cuius contentia diuidi non potest. l. nulli. C. de iudiciis. text. in cap. 1. de causa poss. & propriet. text. in c. 1. §. Papa, de sequestratione poss. & fruct. & quòd vtrobique notatur per Doctores, maxime tunc sequeretur absurdum si in diuersis tribunalibus singula diuisione facta ueherentur. potuisset namque, ex eadem causa & negotio diuersas, & contrarias declarationes fieri, cõcurrereturque vnus tribunalis decretum cum alio alterius, quod magnum foret inconueniens, ortumque, & non admittendum absurdum, secundum tradita per Felinum in c. 1. de prescript. Socinus in cap. 2. de mutuis petitionibus, vers. sculo oct. and. fallit. & per Ill. & Decium in l. si. mancipati. C. de collatione bonorum. & latè traditis per Bossium de foro compet. num. 110. cum sequentibus. Prosperum Farinac. in pract. crim. 1. tomo, titulo de inquisitione q. 7. n. 48. vers. 3. est ratio.

Propter quod vitandum affirmandum ar- 62 bitror, vtranque curiam supremamque tribunal competens esse cognoscendi insolidum, de violentia super toto negotio, & causa, & vtriusque iudicis Ecclesiastici facto, à quo simul appellatio emittitur, ita vt sit sensus, quòd idè tribunal cognoscat, & adcuratur, cuius

cuius districtu degit iudex Ecclesiasticus à quo appellatio proponitur, & sic si coram iudice inhibente contingat eam interponi ab expeditione inhibitionis, & à datione pro inhibito, eius virtute iudicis inhibiti simul pro delatione ea curia aduenda est pro tota causa, sub cuius districtu deget, & econtra, iuxta doctrinam huic similem relatam per Ioan. Andr. & Philipp. Franch. in regula in obsequio de reg. iur. in 6. Abb. in cap. si. num. 25. de for. compe. Bald. in leg. si quis non dicam rapere, colum. 3. C. de Episcop. & cleri. Marfil. in l. unica num. 100. C. de raptu virgi. & in l. si. num. 110.

63 ff. de iuris. omnium iudic. de eo nempe; qui existens in vno territorio, seu districtu, emissæ sagitta, seu scilop, aliquem in alio territorio occidit, vt hoc casu vterque iudex sit competens, secundum præfatos Doctores, & contra Bartol. & Felin. aliud sentientes communem esse opinionem testantur Abb. dicit. num. 25. Alberi. in 4. p. stat. quest. 79. Nilus de banni. in 2. p. 1. temp. quest. 8. Clarus d. q. 28. vers. item pone. Practi. Conradi. titulo de inquisitione n. 16. vers. Ab tamen vsque ad num. 17. Farin. vbi proxime. num. 46. & facit etiam illud mandantis & mandatarij delictum committi in diuersis territoriis existētibus, quando scilicet; non ex solo mandato perficitur delictum, vt superius diximus; sed quando postquam illud cum effectu commissum est, vt tunc vtriusque territorij iudex competens sit ad cognitionem delicti, vt videre libet, per Prosperum Farin. loco proxime citato num. 48. ad si. & per totum. Quid autem sit dicendum de violentiis commissis à duobus iudicibus se inuicem inhibentibus in diuersis territoriis, seu districtibus existentibus, inferius dicemus commodiori loco.

65 Succedit nunc, vt inquiramus de violentiis contingentibus circa inhibitiones inter ordinarios Ecclesiasticos, & cõseruatores delegatos, siquidè inter ipsos lis, & controuersia oritur super competentia iurisdictionis, cui nam alicuius rei, vel causæ cognitio pertineat? In quo maxima confusio reperio, fuisse loquutum Ceuallos, à quo vix veritas deduci potest, quatenus attinet ad articulum violentiæ. Nos autem distinguentes consideramus, aut inhibito expeditur à cõseruatore, cognoscere volente de aliquo negotio contra iudicem ordinarium, qui pariter causam ad se pertinere, dicit, à qua inhibito appellauerit pars certans circa cõseruatorem non compariturum, vel non conueniendum, & sic eius iurisdictionem declinans. In quo absolute loquendo Ceuallos 4. p. communium opin. quest. 897. num. 441. cum duobus sequentibus; affirmat, vim fieri, nulla facta mentione appellationis, an scilicet; ap-

pellatum, vel appellandum sit ab inhibitione, nec aliquo probato circa illegitimitatem appellationis, cum vt omnibus notum est, sit, pars magis essentialis ad hunc articulum violentiæ (de quo agimus.) nam ad hoc vt vis deregatur; prius inquiritur an fuisset appellatio legitima, legitimeque interposita necne, vt in cap. 2. à num. 64. supra hac prima parte probaui, & in procemio, & constat ex discursu operis totius, quapropter absolute & genericè loquendo, si appellationi ab huiusmodi inhibitione emissæ iudex cõseruator non detulerit, vim nullam facere affirmo, cum à sententia merè interlocutoria proponatur absque aliqua qualitate à Conc. Trid. appellationi requisita, à qua minus esse legitimam appellationem ad principium huius quæstionis, seu capituli, satis probatum reliquimus, quod non repero, sed potius quæ ibi adduximus, pro repetito habeas.

Quod tamen fallere, aio, si aliqua nullitas in ipsa inhibitione expedienda, intercessisse, dicatur, vt sursum tam circa inhibitionem perpetuam, quàm circa temporalem diximus, quo casu illa considerari queit, quando scilicet, ipse iudex cõseruator nullam prius, vel non sufficientem, (prout necessarium est) fecit probationem, seu informationem qualitatis suæ iurisdictionis, nempe; manifestæ & notoriæ iniuriæ, & violentiæ, in quo solo eius iurisdictionis fundatur. text. in cap. 1. de officio & potestate iudicis delegati lib. 6. cap. si. eod. titulo. Concil. Trident. sess. 7. cap. 14. & sess. 14. cap. 5. & l. 1. & 2. rit. 8. lib. 1. recopil. non autem alter, aliàs, vel alio modo, vt probat text. in d. cap. si. ibi, decernimus, vt si de aliis, quàm de manifestis iniuriis, & violentiis scierint se intromiserint, seu ad alia, quæ iudiciale instigantur exigunt, suam extenderint potestatem, eo ipso per vnum annu ab officio sunt suspensi, &c.)

Et idem probat cætera iura, qualitas namque attribuens iurisdictionem (velut eius fundamentum) ante omnia necessariè discutiti, & probari debet. l. 2. §. sed si dubitatur. ff. de iudicijs. l. si quis aliena, eodem titulo l. 1. §. ait prator ff. ne quid in sumi. pub. l. 1. §. docere. ff. vi bonorum raptorum. Bart. in l. multum ff. de conditionib. & demonstra. & in l. si finita §. Iulianus. ff. de damno infecto. Paris de Puteo de syndacatu. §. iudices puras, columna 3. vers. iudicis semper, num. 3. cum aliis relatis ab Andrea Gaill in tractatu de pace publica cap. 13. num. 12. cum sequentibus, lib. 1. imò & quod magis est, licet ad tribuendum iurisdictionis exercitium factis sit, quòd in libello deducatur qualitas iurisdictionem tribuens, licet de eius veritate dubitari possit, prout notat Anton. de Butrio in c. cæterum, vers. venio ad glossam de iudicijs, sequitur

sequutus à Nicolao Milis in *reperitorio*, verbo, *index*, qui vult procedere. Lapo *allegatione* 59. in *Dei nomine*. versiculo *quaritur*, & *allegatione* 65. incipit, nunquid post princ. Angel. *consilio* 6. incipit, dictum statutum. n. 6.

70 Quod quidem non procedit, nec sic allegata qualitas in libello attenditur, etiam ad iurisdictionis exercitium; quando à principio qualitas huiusmodi ad impediendam iurisdictionem ex aduerso negata sit, quia tunc debet saltem summariè, plenè tamen probari, secundum communem Doctorum opinionem, de qua testantur Alex. *consilio* 1. num. 8. lib. 5. Felin. in *cap. si clericus laicum*. columna 2. versiculo *prima conclusio, de foro competentis*. Aimon Craueta *conf.* 196. & si abunde. colum. 2. in *fi. Afflicti. decis.* 197. incipit, plures. Prosp. Farinac. in *pract. crim.* 1. *tomo quasi.* 8.

71 num. 85. cum sequentibus. iurisdictionisque defectus nullitas maior, aliis omnibus semper reputatur, *clm. vni. de sequestr. poss. & fruc.* Angelus in *l. non erit. §. dato ff. de iureiuran.* Felin. in *cap. ex parte el. 2. fall. 7. de officio delegati*, & in *rubr. de foro competen. versiculo tertium fundamentum*, & in *cap. pastoralis. versiculo amplius etiam de exceptio.* Alexan. *conf.* 79. in *causa & lite. in fi. lib. 7.* Dominicus in *cap. tua.* per text. ibi de officio Vicarij. Abb. in *cap. causam que. in 3. nota. de rescriptis.* Eguidius *conf.* 207. auditor *circa fin.* Felin. in *c. cum olim. col. 7. de re iud.* diciturque incurabilis & insanabilis defectus secundum Staphileum in *tract. de literis gratie & infir. fol.* 145. & alios relatos per Vantium de nullitate sententiarum ex defectu iurisdictionis. & vnde, &c. à princ. vbi plurima huic nullitati attributa congeste, ergo si de ea debet prius constare, vt dixi, si non constat, inhibito non valet, nec canonica dici potest, cum ab eam non habente expediri, non possit ex his, quæ latè Lancelot. de *attenta.* 2. p. cap. 20. in *prafatione à principio.* & probatur expressè in *d. Tridenti. decreto sess.* 14. cap. 7. ibi, priuilegijs, exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus, aduersus præmissa nequaquam valituris, &c.)

72 Igitur euidenter procedit regula, seu potius limitatio, quam superius ad inhibitionem perpetuam, & temporalem posuimus; vt per inhibitionem nullam ex aliquo iuris capite, & sic non canonicam, iustificetur appellatio, eaque legitima reddatur, etiam in casibus alijs non appellabilibus, ex *l. 4. §. condemnatum ff. de re iud.* vt latè ibi probaui. facitque attentatum iudex, qui eam sententiam exequitur ex his, quæ tradit Lancelot. 2. part. c. 12. de *attenta. limit.* per totam. Curiaque suprema pro violentia adhibita, eam interuenisse, declarabit, appellationisque esse

deferendum. Aliter etiam hoc eodem themate retento isthæc appellatio consideratur legitima, si orta controuersia competentia iurisdictionis, iudex conseruator minimè 74 conquiscentes in causa de facto procedat ad vteriora, inhibendo anteaquam iuxta Concilium Trid. ab arbitris hæc competentia terminetur, nam cum eius decreto expressè disponatur, tradaturque pro forma, vt inter ordinarium & conseruatorem orta controuersia per arbitros electos terminetur, & interim quiescant in causa, in *sess.* 13. cap. 5. ibi, aut si qua inter ipsos iudices, conseruatorem, & ordinarium controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec super suspensionis, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatum, &c.)

Et tunc à tali inhibitione emissa appellatio dupliciter potest legitima reputari. Primò, quia à iudice conquiscescere debent, & ad vteriora procedente, appellatio etiam iure ciuili admittitur. text. est in *l. siue pars*, vbi notatur *C. de dilationibus*. text. in *c. significante, de appella.* vbi Philipp. Franch. & alij. Et quia à iudice, qui post oppositam sibi exceptionem declinatoria ad vteriora procedit, licetè posse appellari, notant omnes in *authentica habita.* per glossam ibi *C. ne filius pro patre.* & notat Philipp. Franc. in *cap. ex parte*, vbi latè, de *appella.* ergo in nostro casu idem est dicendum. Et probatur etiam ex his, quæ latè prosequitur sumus suprâ hac 2. p. c. 6. num. ... & infra 4. p. c. 13. per totum de appellatione ab inordinato processu emissa, iunctis verbis Concilij Tridentini in *d. c. 5.* (nequaquam in causa procedatur, donec super suspensionis vel iurisdictionis competentia fuerit iudicatum, &c.) quibus verbis ordinem procedendi describit constat.

Deinde quoniam isthæc sic expedita inhibito est nulla, cum expendatur tempus, quo iudicis officium debet conquiscescere, & est actus attentatus, ita tenent Philip. Franc. in *d. c. significante de appell. num. 5.* decisio Rotæ 37. alias 406. nota, quod si iudex num. 2. de *appellati. in antiq.* Nicolaus Milis in *Reperitorio*, in verbo, *iurisdictionis* sicut fol. 194. & quod sit ipso iure nullus, sicut gestus post appellationem legitimam, vel recusatone, tradit Probatus in *addi. ad Ioan. Mona. in rubr. vt lite pendens. in 6.* & est decisio inter resolutas per Thomam de Tanis 108. incipit in *eandem.* Parisius *consilio* 106. Bonifacius num. 14. lib. 4. Bald. & Cinus in *d. l. siue pars C. de dilatione.* Lapus *allega.* 2. *sub num.* 7. Rota in *decis.* 37. ergo cum sit inhibito nulla, appellatio ab ea legitima debet reputari, & per consequens vim fieri manifestam, si ei non deferatur,

ratur, in Senatu declarandum, ex his, quæ dicta sunt hoc capite millies.

78 Quod aded procedit, vt iudex Ordinarius nullo modo teneatur, parere huic inhibitioni, sic de facto expedita, cum conseruator dubiam, delegatus verò fundatam, & radicam habeat à iure iurisdictionem, ita Rota *decis.* 58. de *appellatio. in nouis.* & *decis.* 75. eodem titulo in *antiquis.* Surdus *conf.* 424. numero 35. lib. 3. Decius *consilio* 460. num. 20. lib. 3. Corneus numero 25. lib. 3. Parisius *consilio* 168. num. 9. & 21. volum. 3. num. 1. Socius iunior *conf.* 43. volum. 4. Mandos. in *tractatu de inhibito. quest.* 28. num. 2. Roland. *conf.* 77. num. 26. volum. 2. Vantius de *nullita. ex defect. iurisd.* num. 142. Cou. in *practis.*

79 *quest.* 24. num. 3. cum idem sit iudicandum de inhibitione nulla, minus solemniter & minus canonicè expedita, sicut de iniusta, & contra ius, vt ista, est euidenter text. in *cap. 2. de integ. resti.* & ibi Abb. num. 5. Paul. Parisius loco proxime citato. num. 11. Surdus *consilio* 224. *conf.* 34. Marta de *iurisdictione* 2. part. cap. 4. vbi explicat, an quilibet iudex possit cognoscere, an sua sit iurisdictionis, & an possit ab altero inhiberi, tenet in terminis huius fundamenti Ceuallos 4. p. *communi. opinion.* *quest.* 897. num. 855. cum sequentibus.

Ad id etiam bene ponderanda loca Concilij Tridentini *sess.* 7. cap. 4. ibi, inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris. & in *d. c. 10. sess.* 24. ibi, nulla inhibito executionem quoquo modo impediatur. & in *cap. 1. sess.* 13. ibi, nec Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi tanquam friuolæ debere conuocantur, &c. ac quæcumque inhibito ab appellationis iudice emanata, non obstante, ad vteriora valeat procedere, &c.)

81 Ex quorum iurium & decretorum verbis expressè constat, friuolis inhibitionibus, & contra ius expeditis nequaquam parendum esse; quod etiam aduertit Ceuallos loco citato. quæ decreta, vel saltim alia similia eiusdem Trid. nempe: *cap. 10. sess.* 24. de *reformat.* & *cap. 14. sess.* 25. de *reformatione*, voluit intelligere, & interpretari Gondizalu. de Paz in *praxi* 5. part. *tomo* 2. *cap. unico numero* 141. secundum intellectum & interpretationem à nobis suprâ num. 26. traditam textui, in *cap. Romana. §. sin autem post sententiam*, de *appella.* in 6. dum probauimus, textum illum, dum disponit, inhibitione expedita à superiori in casibus à iure alijs inappellabilibus parendum esse, & superferendum in executione sententia, à qua appellatum est; procedere, quando iudex superior vltra causæ cognitionem requisitam à iure quibilibet inhibitionibus; in his, quæ expediuntur in casibus, quibus à iure prohi-

betur, appellari simul cognouit; an appellatio admittenda sit, vel non, secus autem quando iudex superior, hanc causæ cognitionem simul non adhibuit.

Quæ interpretatio verissima est, & tenenda generaliter. de quo 3. part. cap. 14. à num. 68. tamen quatenus Gondizal. de Paz ibi affirmat, illa decreta Concilij pariter esse intelligenda, iuxta illam, ita vt Episcopus, vel eius Vicarius superferere teneantur in executione illarum sententiarum, (de quibus in d. Trident. locis) intimata sibi inhibitione cum præfata causæ cognitione, expedita; ille nimis perperam fallitur, cum illis decretis, & casibus permiffum sit, Ordinario exequi, & non obtemperare inhibitiones ob illorum decretorum specialitatem, & expressam prouidentiam.

Etenim licet singula iura tam Concilij, quam *cap. Romana* procedant inhibitionibus, & casibus prohibitis appellare, diuersa tamen sunt in dispositione. quoniam Tridentini decreta non se continere sub terminis & limitibus *d. cap. Romana. §. sin autem*. sed vltra procedunt, clarissimè prouidentia, vt his in casibus nulla inhibito executionem impediatur, quominus ad vteriora procedatur ex his, quæ adducit Lancel. Robert. de *attenta.* 2. p. cap. 20. num. 11. vt quando 84 Principes mandant, quod non obstante inhibitione aliquis reintegraretur in possessionem, vel aliquis alius actus explicaretur, nulla inhibito arctat, sed amittat vires suas, & ea expressa ad vteriora valet procedi absque metu attentati, vbi in id rectè nonnullas applicat doctrinas, & fundamenta, quæ dispositio cum non inueniatur in casu text. in *d. §. sin autem*, nihil mirum, vt diuerso iure censeatur, & inhibito canonicè, & debita causæ cognitione expedita suum debitum effectum sortiatur, vt dictum est.

Ideoque omnes inhibitiones, quantumuis canonica causæ cognitione expedita, cõ- 85 prehensæ, & exclusæ censentur in dictorum decretorum casibus, vt latè demonstrant. Maximè ex natura & virtute dictionum, quibus vtitur, prout est dictio (nulla) dictio (quæcunque) & dictio (quoquo modo) vt de dictione (nulla) quæ cum sit negatiua vniuersalis, seu generaliter concepta, totum excludit, latè dicit Decius in *consilio* 3. *diligenter*, columna 4. num. 4. latius Tiraquell. in *l. boues. §. hoc sermone in 7. limitatione*, num. 4. ff. de *verborum signifi.* Rolandus à Valle in *tractatu de lucro dotis*, *quest.* 31. num. 7. & Alciat. *conf.* 6. num. 17. lib. 4. & de dictione (quæcunque) 86 quæ est apta comprehendere omnes casus, etiam expressis maiores. Felin. *cap. de quarta num. 15. de prescriptione.* Gome. in *reg. de trienniali*, *quest.* 2.

quest. 2. versiculo tamen de, Crescentius decis. 1. de privilegij. Caesar de Grallis decis. 1. & 6. & decis. 2. num. 3. 4. & 5. cum allegatis per eum
 87 eadem in de privilegij: dictionem autem (quoquo modo) includere ea, quæ aliàs non comprehenduntur, affirmat Decius *cons. 373. num. 5.* per textum in *cap. ad nostram.* vbi gl. de probationibus. verbo, quoquo modo fecit. l. penultim. de testam. mili. l. his solis de conditione indebiti. cap. si perfodiens, de homicidio. & idem Decius latè in d. c. ad nostram.

88 Nunc & alia inest intricata tollenda difficultas, quoniam iudicium, quibus diuersa rescripta Romana è Curia emanata, super causa appellationis, per vtramque partem in eadem causa, ab eadem sententia, vel à diuersis interposita, seque inuicem inhiibentium, violentiam facere dicatur, appellationi à tali inhiibitione interposita non deferens, (de materia hac in genere huius questionis videndi sunt scribentes in c. vt debitus honor. de appellationibus. & in cap. 1. de rescriptis. & in cap. pastoralis eodem titulo. & alibi passim.)

89 Ad eius tamen veram cognitionem notandum esse moneo, vni tantum ipsorum iurisdictionem in totum, & in solidum pertinere, eumque tantum de causa cogniturum, vt notatur ab omnibus in d. cap. vt debitus & d. c. 1. & c. pastoralis, ipsum igitur, qui iurisdictione caret, eo quod suo rescripto vt non potest, quia alterum præualeat, inhiibere nullo modo potest, cum deficiat anima inhiibitionis, iurisdictione, iuxta ea quæ latè per Lancelotum de attempta. 2. p. cap. 20 in prefatione. quest. 1. à num. 22. Gaspar Guill. in Rota decis. 219. part. 3. Marta in compilat. decis. tomo 1. titulo de inhiibit. cap. 7. & c. 8. & post alios Cardi. Tusc. pract. conclu. tomo 4. litera 1, conclus. 141. num. 6. Alexand. cons. 60. lib. 7. eiusque inhiibitio nulla sit ex huiusmodi iurisdictionis defectu, & eodem Lanceloto, & his, quæ supra hoc c. dixi, succedit, cum appellatio legitima sit, quam iustificat nullitas, vt vim faciat manifestam, instando pro actus nulli executione, ideo deferendum declaratur. E conuerso autem, cum apud alium iudicem tota remaneat iurisdictione, ac totius causæ in solidum cognitio, nulli sit iniuria, nec violentia, ea vrendo, & canonicè inhiibendo, iuxta regulam, qui iure suo, de regulis iur. in 6. quare huic iudici causam remittendam, vt ad vltiora procedat, in Senatu declarabitur, pariter & vim non facere appellationi ab eo, cuiusque inhiibitoria interposita non deferente, cum à iusta, & canonica inhiibitione, tanquam ab interlocutoria mera non appellare, probauimus sursum à principio huius capituli.

Quomodo autem cognoscetur, quis iudicum habeat iurisdictionem, qualèque horum duorum rescriptorum præualeat, an fortè temporis anterioritati sit standum? Et breuius resoluere: quod ad hoc vt secundum rescriptum etiam de priori non faciens mentionem, ei præualeat. Tria simul circa ipsum concurrere debent necessariò: prior, scilicet; præsentatio coram suo iudice, prior citatio eius virtute emanata, & prior citati exceptio; nempe; quando citatus virtute secundi rescripti excipit de suo rescripto, allegando aliud se habere, & hoc anteaquam illud suo iudici præsentaret, quia his tribus requisitis, simul concurrentibus in secundo rescripto, ipsum præualebit, iuxta c. vt debitus honor. de appellat. eiusque communem intelligendi modum, communemque conclusionem quam sequuntur ibi Abb. Panor. mit. Perusinus, Prepositus, & Decius, & hos Martinus Nauarr. in prælectione cap. cum contingat 13. causa multa. in princ. quam etiam probant Panor. Immola, Felin. Deci. & Ripa in cap. 1. de rescriptis. & an etiam vera sit, quando rescriptum primum præsentatum erat generale, secundum verò præsentatum speciale, vide eundem Nauarr. ibi, vbi etiam de aliis dubiis videbis.

Supradicta resolutio à nobis tradita, vt ille iudex vim faciet, cui iurisdictione non comperit, eiusque rescriptum reuocatum, non solum verissima est, quando iam determinatum sit, quale eorum debeat præualeare, quod ita fieri solet, vt si sunt diuersi iudices impetrati, & primi declarauerunt, ad se spectare iurisdictionem secundi etiam idem fecerit, vel quia primum rescriptum reuocatum est per secundum, vel alia causa, siue dubium sit in facto, siue in iure, poterunt simul, & semel cognoscere, an sua sit iurisdictione, si neuter eorum alteri vult, hanc competentiam terminandam cedere; si autem ita simul cognoscentes discordant, eligendi sunt arbitri, vt hoc faciat, text. in cap. pastoralis de rescriptis. per quem ita tenent Innocent. Antonius de Butrio, Abb. Felin. & Decius in eodem cap. pastoralis. quos etiam sequitur Marta de iurisdictione 2. part. cap. 4. num. 13. & 14. cum generale sit, vt quilibet iudex possit cognoscere an sua sit iurisdictione, vt de delegato probatur in l. præscriptione c. si contra ius vel utilitatem publicam, vbi Bart. & est casus in cap. super literis de rescriptis in fi. & d. c. pastoralis, vbi Innocent. & in cap. ex parte. vbi Abb. in 3. nota. eodem titulo. de quo & aliis cæteris iudicibus Marta videndus loco proxime relato à prin. Sed etiam procedit adhuc præfata resolutio, quando nondum ita determinatum sit, quia ex rescriptorum

92

93

94

95

96

ptorum, & processus inspectione satis notoriè apparebit in Curia, cuius iurisdictione sit, qui nam ea careat, vt articulus violentiæ, & detegi, & determinari, queat, quale sit antèrius rescriptum, quale prius præsentatum, quale prius exceptum, quale generale, quale verò speciale, & quale alterius mentionem faciens.

97 Vltimo loco se offert, ad quam curiam recurrèndum sit pro tollenda violentia, quando isti iudices se ad inuicem inhiibentes degunt in diuersis districtibus, in quibus singula tribunalia suprema resident. Et ne lectoris animum suspendam, breuius resoluere, vt ad hanc questionem trahamus omnes doctrinas, & distinctiones, quas in hoc capite in alio simili proposito adduxi, illud præ oculis habendo, vt inspicatur à cuius iudicis solo facto, & grauius appellatur. Nam ad curiam tunc, sub cuius districtu ipse iudex deget, recurrèndum est, pro violentia tollenda; si autem vtraque pars appellat à cuiuslibet iudicis inhiibitione, quia tunc hic articulus effectus est vnum continens, quelibet curia adiri potest, pro vtriusque iudicis violentia cognoscenda, ne contentiæ causæ diuidantur, iuxta ea, quæ latè sursum probaui, & sic de singulis.

Cæteras autem difficultates, quæ circa inhiibitiones accidunt, cognitio & visis principiis & doctrinis hoc in capite adscriptis, facillimè per te solum vincere potes. vide circa hanc difficultatem mirabiles doctrinas, quas adduximus infra 4. part. cap. 4. ante fin. versiculo vltimo pro necessario complemento à num. 41. & vide supra c. 2. §. 4. ad finem. l. p. a. n. 10.

CAPVT XI.

A sententia reddendæ rationis contra administratorem rei piæ, vel profanæ latæ, appellationi emissa non deferens, an vim faciat.

S V M M A R I V M.

Trident. sess. 22. de reform. c. 9. circa reddendam rationem singulis annis per administratores Ecclesie etiam laicos. n. 1.

Ad rationem reddendam si ex fundatione, aut consuetudine aliqui sint deputati rei piæ, Ordinarius etiam adhibetur. n. 2.

Ratio reddenda Ordinario administrationis rei piæ etiam si in fundatione prohibeatur expressè. n. 3.

Rationis reddendæ sententia contra administratorem merè interlocutoria est. n. 4.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Rationis reddendæ à sententia contra administratorem rei vel loci piæ appellationi non esse deferendum, omnes conueniunt. n. 5.

Rationis reddendæ à sententia contra administratorem rei profanæ, appellationi non deferens, vim faciat. n. 6.

Ratio reddendæ coram proprio Episcopo, nec antea ad metropolitanum permittitur reddere. num. 7.

A causa pia sententia an appellatio admittatur. n. 8. & n. 25.

Appellationis inhiibitio ex natura causæ, vt in alimentis, &c. est privilegium: quando verò ex odio, vt in contumace, confesso, &c. est pena. n. 9.

Rationem non reddentes debito tempore odio lex habet. n. 10.

Omissum ab statuto habetur pro omisso, maxime in dispositionibus strictis. n. 11.

Rationis reddendæ à sententia contra administratorem rei profanæ, appellationi non esse deferendum, verius defenditur. à n. 12.

Rationem suæ administrationis iure diuino reddere, administrator tenetur. n. 13.

Rationem administrationis reddere obnoxius est omnis administrator siue necessarius, siue voluntarius, siue à iure, siue à iudice, vel homine constitutus, & etiam siue mandato. n. 14.

Rationem reddere tenetur etiam summus Pontifex, si sit administrator. n. 15.

A sententia lata in obseruantia iuris ita disponens, appellationi non deferitur. n. 16.

Appellari nequit, ne fiat, quod de iure fieri debet. num. 17.

Appellari nequit à iuris dispositione. n. 18.

Rationis reddendæ à sententia appellatio friuola est, quia nullum iuris effectum sortiri potest. num. 19.

Rationis reddendæ sententia est merè interlocutoria, aliam expectans post se calculationibus peractis, & de praxi. n. 20.

Ex calculatione & computatione rationis administrator creditor potest apparere, interim autem nullus debitor indicatur. n. 21.

Rationis reddendæ sententia vtrique parti & communis & fauorabilis est. n. 22.

Auth. de sanctis. Episcop. §. economos. collat. 9. interpretatur. n. 23.

Administratores appellatio denegatur à sententia reddendæ rationis propter odium, quo habentur à iure ob non redditam debito tempore. n. 24.

Et in fauorem administrationis reddendæ à iure consideratum. ibid.

Pia causa non prohibet appellationem de per se. num. 25.

Ratio eadem quando est in pluribus casibus, pariter deciduntur non per extensionem. n. 26.

Etiam in dispositione odiosa & penali. num. 27.

Kk Retractu